

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 februari 2013 regeringens proposition med förslag till lag om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning (RP 6/2013 rd) till miljöutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 5/2013 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Else Peuranen, miljöministeriet
- äldre regeringssekreterare Mikko Holm, arbets- och näringsministeriet
- regeringssekreterare Mari Laurén, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Jussi Holmalahti, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- överinspektör Marika Keskinen, Säkerhets- och kemikalieverket
- expert Carina Wiik, Teknologiindustrin rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning. Lagen är avsedd att tillämpas på elektrisk och elektronisk utrustning. Statsrådets förordning om begränsning av användningen av farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter föreslås samtidigt bli upphävd.

Syftet med den föreslagna lagen är att skydda människors hälsa och miljön genom att begränsa användningen av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning och den vägen minska den mängd avfall som utrustningen ger

upphov till och avfallets skadlighet. Genom lagen begränsas användningen av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning, och där föreskrivs också om undantag inom vissa användningsområden från förbudet mot sådan användning. Genom lagen utvidgas regleringen, som för närvarande finns i förordning.

I lagen föreslås förpliktelser för tillverkare, importörer och distributörer av elektrisk och elektronisk utrustning och för tillverkarnas representanter att säkerställa att utrustningen överensstämmer med kraven och att vidta åtgärder om det finns skäl att misstänka att en elektrisk

eller elektronisk utrustning strider mot föreskrivna krav. Vidare föreslås det bestämmelser om bland annat EU-försäkran om överensstämmelse, CE-märkning och presumtion om överensstämmelse.

Säkerhets- och kemikalieverket och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska vara tillsynsmyndigheter. I lagen ingår bestämmelser om administrativa tvångsmedel vid förseelser och om näringsidkares skyl-

dighet att ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för undersökningar och tester, om det visar sig att en elektrisk eller elektronisk utrustning inte uppfyller kraven.

Genom den föreslagna lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen är behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Syftet med den föreslagna lagen är att genomföra direktivet om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning (RoHS-direktivet). Direktivet är ett av de viktigaste instrumenten i EU:s integrerade produktpolitik. Målet för den integrerade produktpolitiken är att minska produkternas skadliga egenskaper med tanke på miljön och att göra användningen av produkter och kasseringen av dem miljövänligare. I det nya RoHS-direktivet utvidgas regleringen avsevärt med nya förpliktelser som gäller bl.a. importörer och distributörer och syftar till att säkerställa utrustningens överensstämmelse med kraven. Nya kategorier av utrustning som direktivet ska tillämpas på är bl.a. medicintekniska produkter, övervaknings- och kontrollinstrument och automater.

I sitt utlåtande anser grundlagsutskottet att lagförslaget är betydelsefullt i konstitutionellt hänseende på grund av hänvisningarna i 4 §. Lagförslaget innehåller inga bestämmelser med bemyndigande att utfärda bestämmelser på lägre nivå. I lagen föreslås hänvisningar direkt till RoHS-direktivet i fråga om vissa tekniska krav. Enligt grundlagsutskottet finns det inget direkt konstitutionellt hinder för att använda den föreslagna hänvisningstekniken. Men ett avsevärt

tydligare sätt vore att ta in de tekniska bestämmelserna i en förordning som utfärdas med stöd av ett normalt bemyndigande. Lagförslaget behöver kompletteras med en hänvisning till förvaltningslagen. Utskottet föreslår därför att lagförslaget ändras på det sätt som närmare presenteras i detaljmotiven.

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) är den huvudsakliga tillsynsmyndigheten enligt lagförslaget, men också Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) får tillsynsuppgifter i fråga om produkter för hälso- och sjukvård. Framför allt Säkerhets- och kemikalieverket kommer att få större arbetsbörda på grund av den nya utrustning som börjar omfattas av tillsynen. Regeringen uppger att verket behöver mer resurser i form av ett årsverke till och ett tilläggsanslag för att förvärva och testa utrustning. Utskottet framhåller att verket bör få tillräckliga resurser för att kunna utföra effektiv och trovärdig marknadskontroll enligt lagförslaget.

Till tillstånds- och tillsynsverkets uppgifter hör allmän styrning av och tillsyn över verksamhet som avses i lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård. Verket kommer att få fler uppgifter i och med lagförslaget, när det ska övervaka att produkter för hälso- och sjukvård uppfyller kraven i RoHS-direktivet. Utskottet påpekar att det här är en ny uppgift för verket, som därför behöver extra resurser för tillsynen.

Detaljmotivering

4 §. *Begränsningar i användningen av farliga ämnen och undantag från dem.* Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår utskottet att paragrafen kompletteras med ett normalt bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser genom förordning. Grundlagsutskottet har sett det som ett problem att ha direkta hänvisningar till direktivet utan att någon förordning utfärdas, vilket betyder att också ändringar i direktivet träder i kraft utan att några åtgärder vidtas för att genomföra dem. Då kan det bli svårt framför allt för små och medelstora företag att få veta vilka krav som gäller och när. Utskottet föreslår att bemyndigandet att utfärda förordning avgränsas till de farliga ämnen som restriktionerna gäller och undantagen från dem. Hänvisningen om förfarandet för att söka undantag i 4 § 3 mom. och bestämmelsen om förfarandet för försäkringen om överensstämmelse i 6 § är däremot av den typen att de kan stå kvar som hänvisningar. Utskottet föreslår följaktligen att 1 och 2 mom. slås samman och blir ett bemyndigande att utfärda förordning. Då blir 3 mom. i propositionen 2 mom.

18 §. *Information om beredning och ikraftträdande av ändringar i RoHS-direktivet.* Utskottet föreslår att slutet av paragrafen ändras så att

innehållet i begränsningarna och undantagen nämns. Ändringen är visserligen inte absolut nödvändig i och med att bestämmelser om detta enligt utskottets ändring i 4 § ska utfärdas genom förordning och inte genom en direkt hänvisning till direktivet. Informationen om ändringarna går alltså ut när förordningen utfärdas och blir inte beroende av att man informerar om dem på något annat sätt. Utskottet anser ändå att det är viktigt med en separat paragraf om skyldigheten att gå ut med information, eftersom hänvisningstekniken blir kvar i en del av bestämmelserna. Det är också bra att informationen gäller ändringarna i ett samlat perspektiv.

23 §. *Inspektionsrätt.* Utskottet föreslår att paragrafen ändras på så sätt att där nämns att 39 § i förvaltningslagen är tillämplig. I sitt utlåtande anser grundlagsutskottet att det behövs en hänvisning, eftersom det inte är helt uppenbart att 39 § i förvaltningslagen lämpar sig för inspektioner av den typ som utförs inom tillsynen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag om

begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1—3 §
(Som i RP)

2 kap.

Överensstämmelse med kraven och tillverkarens skyldigheter

4 §

Begränsningar i användningen av farliga ämnen och undantag från dem

Elektrisk och elektronisk utrustning, inklusive kablar och reservdelar för reparation, återanvändning, uppgradering av funktioner eller förbättrad kapacitet, får inte innehålla sådana halter av farliga ämnen som överskrider maximikoncentrationerna enligt RoHS-direktivet. Bestämmelser enligt RoHS-direktivet om vilka farliga ämnen begränsningarna gäller, maximikoncentrationerna och undantag från dessa utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

En näringsidkare får hos Europeiska kommissionen ansöka om beviljande, förnyelse eller återkallelse av ett undantag som avses i artikel 5 i RoHS-direktivet. När ansökan görs och behandlas ska förfarandet enligt RoHS-direktivet (*utesl.*) iakttas.

5—10 §
(Som i RP)

3 kap.

Importörens och distributörens skyldigheter

11—15 §
(Som i RP)

4 kap.

Styrning och tillsyn

16—17 §
(Som i RP)

18 §

Information om beredning och ikraftträdande av ändringar i RoHS-direktivet

Miljöministeriet och Säkerhets- och kemikalieverket ska i ett datanät informera om innehållet i RoHS-direktivets begränsningar av användningen av farliga ämnen och i undantagen från dem samt om beredningen och ikraftträdandet av ändringar i begränsningarna och undantagen.

19—22 §
(Som i RP)

23 §

Inspektionsrätt

Tillsynsmyndigheten har för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och för verkställigheten av den rätt att, utom i utrymmen som används för permanent boende, utföra inspektioner och undersökningar, utföra mätningar och ta prover samt vidta andra åtgärder som krävs för tillsynen. Inspektionerna ska utföras med iakttagande av 39 § i förvaltningslagen (434/2003).
(2 mom. som i RP)

24—28 §
(Som i RP)

5 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

29—30 §
(Som i RP)

Helsingfors den 19 april 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
medl. Jouni Backman /sd
Timo Heinonen /saml
Pauli Kiuru /saml
Jukka Kärnä /sd
Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent

Tapani Mäkinen /saml
Martti Mölsä /saf
Sari Palm /kd
Anni Sinnemäki /gröna
Mirja Vehkaperä /cent
Juha Väättäinen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.